

భారతదేశం యొక్క కార్మిక చట్టాలు మరియు సామాజిక భద్రతా చొరవ, MGNREGA యొక్క లక్ష్యం, ఒక ఆర్థిక సంవత్సరంలో కనీసం 100 రోజుల వేతనంతో కూడిన పని ద్వారా వ్యక్తులకు ఉపాధికి చట్టబద్ధమైన అర్హతకు హామీ ఇవ్వడం.

"పని హక్కును" పరిరక్షించడానికి రూపొందించబడిన 2005 జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం తరువాత "మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం" (MGNREGA) గా రీబ్రాండ్ చేయబడింది, ఇది భారతీయ కార్మిక నియంత్రణ మరియు సామాజిక భద్రతా చొరవగా నిలుస్తుంది. వయోజన సభ్యులు వైపుణ్యం లేని శారీరక శ్రమ కోసం స్వచ్ఛందంగా పనిచేసే ప్రతి కుటుంబానికి ఆర్థిక సంవత్సరానికి కనీసం 100 రోజులు వేతనంతో కూడిన పనిని నిర్ధారించడం ద్వారా, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో జీవనోపాధి స్థిరత్వాన్ని పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

రోడ్లు, కాలువలు, చెరువులు, బావులు వంటి శాశ్వత ఆస్తులను సృష్టించడానికి కూడా MGNREGA కృషి చేస్తుంది. చట్టం ప్రకారం కనీస వేతనాలు చెల్లించాలని, దరఖాస్తుదారుడి నివాసానికి 5 కిలోమీటర్ల పరిధిలో ఉద్యోగావకాశాలు కల్పించాలన్నారు. దరఖాస్తు చేసుకున్న 15 రోజుల్లోగా ఉద్యోగం పొందకపోతే నిరుద్యోగ భృతి లభిస్తుంది.

73rd Constitutional Amendment Act of Indian Constitution

MGNREGAపై తాజా నవీకరణలు

- మహాత్మాగాంధీ నరేగా కింద భారత ప్రభుత్వం 2023-2024 బడ్జెట్ అంచనాలో రూ.60,000 కోట్లు కేటాయించింది.
- అంతేకాకుండా మొదటి సప్లిమెంటరీ డిమాండు ఫర్ గ్రాంట్ బడ్జెట్ కేటాయింపులు రూ.74,524.29 కోట్లకు పెరిగాయి.
- కేంద్ర గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకటించిన కొత్త వేతన రేట్లు 2023 ఏప్రిల్ 1 నుంచి అమల్లోకి రానున్నాయి. వేతనాలు 2 శాతం నుంచి 10 శాతం లేదా రోజుకు రూ.7 నుంచి రూ.26 వరకు పెరిగాయి.
- హర్యానాలో అత్యధికంగా రోజుకు రూ.357, అత్యల్పంగా మధ్యప్రదేశ్, చత్తీస్ గఢ్ రాష్ట్రాల్లో రూ.221 వేతనం చెల్లిస్తున్నారు.

రాజ్యాంగ చరిత్ర

మహాత్మా గాంధీ NREGA నేపథ్యం

పీవీ నరసింహారావు హయాంలో 1991లో ప్రయోగాత్మకంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించేందుకు శ్రీకారం చుట్టారు. ప్రారంభంలో ఉపాధి హామీ పథకంగా పిలువబడే దీనిని 2000 ల ప్రారంభంలో పనికి ఆహారం కార్యక్రమంతో విలీనం చేశారు, ఇది MGNREGA అభివృద్ధి చెందింది.

మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం 2006 ఫిబ్రవరి 2 న ఎంపిక చేసిన 200 జిల్లాల్లో ప్రారంభించబడింది మరియు 2007-08 నాటికి ఇది అదనంగా 130 జిల్లాలకు విస్తరించింది. ఏప్రిల్ 1, 2008 నాటికి, ఈ చట్టం దేశంలోని ప్రతి గ్రామీణ ప్రాంతాన్ని కవర్ చేస్తుంది. ప్రస్తుతం దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న గ్రామీణ ప్రాంతాలన్నీ మహాత్మాగాంధీ NREGAను అమలు చేస్తున్నాయి.

MGNREGA మొదట ఎక్కడ ప్రారంభించబడింది?

2005 లో భారత పార్లమెంటు అధికారికంగా ఆమోదించిన మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (MGNREGA) 2006 లో అనేక భారతీయ ప్రాంతాలు దీనిని ఆమోదించాయి. ఫిబ్రవరి 2006 నుండి మొదటి దశలో 200 జిల్లాలలో అమలు ప్రారంభమైంది, తరువాత ఏప్రిల్ 1 న అదనంగా 113 జిల్లాలకు మరియు 2007 మే 15 న 17 జిల్లాలకు విస్తరించింది. ఈ చట్టం 2008 ఏప్రిల్ 1 నాటికి మిగిలిన అన్ని జిల్లాల్లో పూర్తిగా అమలు చేయబడింది. ప్రస్తుతం, గణనీయమైన గ్రామీణ జనాభా ఉన్న దేశవ్యాప్తంగా 644 జిల్లాల్లో ఈ చట్టం అమలులో ఉంది. ఫిబ్రవరి 2, 2006న ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అనంతపురంలో దీని ప్రారంభోత్సవం ఈ దేశవ్యాప్త ప్రయత్నానికి నాంది పలికింది.

MGNREGA కింద పని రకాలు

షెడ్యూలు 1, పేరాగ్రాఫ్ 4(1), ఈ క్రింది MGNREGA పనులకు నిబంధనలను అందిస్తుంది:

- కేటగిరీ A: సహజ వనరుల నిర్వహణ-సంబంధిత ప్రజా పనులు
- కేటగిరీ B: ప్రమాదకర ప్రాంతాల కొరకు నిర్దిష్ట వనరులు
- కేటగిరీ C: NRLM-కంప్లెంట్ స్వయం సహాయక బృందాల కామన్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్
- కేటగిరీ D: గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మౌలిక సదుపాయాలు

ప్రారంభంలో బిల్లుల రకాలు

MGNREGA యొక్క లక్ష్యాలు

MGNREGA లక్ష్యాలలో ఇవి ఉన్నాయి

- నిర్దిష్ట నాణ్యత మరియు మన్నిక ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉత్పాదక ఆస్తులను సృష్టించడానికి, డిమాండ్ ఆధారంగా ప్రతి గ్రామీణ కుటుంబానికి ప్రతి ఆర్థిక సంవత్సరానికి వైపుణ్యం లేని శారీరక శ్రమలో కనీసం 100 రోజుల గ్యారంటీ ఉపాధిని కల్పించడం.
- నిరుపేదల జీవనాధార వనరులకు ఊతమివ్వడం
- గ్రామీణ సమాజాల సహజ వనరుల స్థావరాన్ని పునరుజ్జీవింపజేయడం.
- సామాజిక చేరికకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం
- స్థానిక స్థాయిలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి పంచాయతీరాజ్ సంస్థలను ప్రోత్సహించడం.
- హక్కుల ఆధారిత చట్టాల ద్వారా సామాజికంగా వెనుకబడిన వర్గాలకు, ముఖ్యంగా మహిళలు, షెడ్యూల్డ్ కులాలు (ఎస్సీ), షెడ్యూల్డ్ తెగల (ఎస్టీ) సభ్యులకు సాధికారత కల్పించడం.
- అత్యంత బలహీనమైన గ్రామీణ భారతీయులకు వేతనంతో కూడిన పని ఎంపికల ద్వారా సామాజిక భద్రత
- వేతన ఉద్యోగాలను సృష్టించడం ద్వారా గ్రామీణ పేదల జీవనోపాధి సాధనాల స్థిరత్వాన్ని పెంచడం, ఫలితంగా దీర్ఘకాలిక ఆస్తులను పొందడం జరుగుతుంది.
- విభిన్న జీవనోపాధి మరియు పేదరిక వ్యతిరేక కార్యక్రమాలను కలపడం ద్వారా వికేంద్రీకృత, కమ్యూనిటీ ఆధారిత ప్రణాళికను పెంపొందించడం.

ప్రాథమిక హక్కులు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బాధ్యతలు

ఈ క్రింది వాటికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బాధ్యత వహిస్తుంది:

- చట్టంలోని సెక్షన్ 32 కింద రాష్ట్ర బాధ్యతలపై నిబంధనలను రూపొందించడం
- తగిన సంఖ్యలో అత్యుత్తమ సిబ్బందితో రాష్ట్ర స్థాయి MGNREGS అమలు మిషన్ లేదా ఏజెన్సీని ఏర్పాటు చేయడం
- MGNREGA ప్రక్రియల గురించి అవగాహన ఉన్న మరియు సోషల్ ఆడిట్ పట్ల నిబద్ధతను చూపించిన తగిన సంఖ్యలో వ్యక్తులతో రాష్ట్ర స్థాయిలో MGNREGS సోషల్ ఆడిట్ ఏజెన్సీ లేదా డైరెక్టరేట్ ను ఏర్పాటు చేయడం
- స్టేట్ ఎంప్లాయిమెంట్ గ్యారంటీ ఫండ్ క్రియేషన్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ (SEGF)

Polity Study Notes - MGNREGA Act, Download PDF

- ఈ పథకం విజయవంతంగా అమలయ్యేలా చూడటం కొరకు అవసరమైన విధంగా ప్రోగ్రామ్ ఆఫీసర్ మరియు DPCకి పైనాన్షియల్ మరియు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ అధారితీని కేటాయించడం
- సాంకేతిక సహాయం, శిక్షణ మరియు నాణ్యత హామీ విధానాల కోసం నిపుణుల సంస్థల నెట్వర్క్కు సృష్టించండి. MGNREGA గురించి రాష్ట్రమంతటా అత్యధిక పరిజ్ఞానాన్ని వ్యాప్తి చేయడం.

భారత రాజ్యాంగంలోని బాగాలు

ఉపాధి కోసం నమోదు చేసుకునే విధానం

MGNREGA నైపుణ్యం లేని వేతన పని కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవాలనుకునే కుటుంబ పెద్దలు తమ ఇంటిని నమోదు చేసుకోవచ్చు. స్థానిక గ్రామ పంచాయతీ రిజిస్ట్రేషన్ దరఖాస్తును సాధారణ కాగితంపై లేదా సూచించిన ఫారమ్పై స్వీకరించవచ్చు. కుటుంబాలు పునరావాసం పొందేందుకు సాధ్యమైనంత ఉత్తమమైన అవకాశాన్ని అందించడానికి, గ్రామ పంచాయతీ కార్యాలయంలో రిజిస్ట్రేషన్ సంవత్సరం పొడవునా తెరవబడుతుంది.

తెలుగు